

Besluit van de Vlaamse Regering houdende de definitieve aanduiding van het watergevoelig openruimtegebied 'Goorloop' in Westerlo

DE VLAAMSE REGERING,

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- De Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009, artikel 5.6.8, § 1, tweede lid, en § 2, tweede lid, ingevoegd bij het decreet van 8 december 2017.
- Het besluit van de Vlaamse Regering van 15 juni 2018 houdende nadere regels voor de aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden.
- Het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, artikel 1.3.1.1, §1, eerste lid, gewijzigd bij het decreet van 24 juni 2022.
- Het besluit van de Vlaamse Regering van 20 juli 2006 tot vaststelling van nadere regels voor de toepassing van de watertoets, tot aanwijzing van de adviesinstanties en tot vaststelling van nadere regels voor de adviesprocedure bij de watertoets, vermeld in artikel 1.3.1.1 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, gewijzigd bij het besluit van 25 november 2022.

Vormvereisten

Volgende vormvereisten zijn voldaan:

- Op 24 mei 2018 heeft de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) advies gevraagd over het voornemen tot voorlopige aanduiding van het gebied als watergevoelig openruimtegebied.
- Het advies van het college van burgemeester en schepenen van Westerlo werd gegeven op 25 juni 2018.
- Het planvoornemen is onderworpen aan een milieubeoordeling. De kennisgeving voor het plan-MER werd door de Dienst Mer volledig verklaard op 9 juli 2018. De terinzagelegging vond plaats van 30 juli 2018 tot en met 30 augustus 2018. De richtlijnenvergadering vond plaats op 10 september 2018. De richtlijnen voor voorliggend MER werden door het kenniscentrum MER van het Departement Omgeving betekend op 25 oktober 2018.
- Het planvoornemen is onderworpen aan de watertoets, die deel uitmaakt van de milieubeoordeling.

- Het planvoornemen is onderworpen aan een verscherpte natuurtoets die deel uitmaakt van de milieubeoordeling. Voor het planvoornemen is geen passende beoordeling vereist.
- Het planvoornemen is onderworpen aan de Ruimtelijke Veiligheidstoets (RVR). Het Team Omgevingseffecten van het Vlaams Departement Omgeving heeft in haar standpunt van 23 mei 2023 aangegeven dat het opstellen van een RVR niet vereist is.
- In het gebied is volgende verkaveling gekend: 13049_1997_12.
- De Vlaamse Regering heeft het watergevoelig openruimtegebied Goorloop in Westerlo voorlopig aangeduid op 15 december 2023.
- De voorlopige aanduiding van het watergevoelig openruimtegebied Goorloop in Westerlo werd onderworpen aan een openbaar onderzoek van 9 januari 2024 tot en met 8 maart 2024.
- De CIW heeft over de voorlopige aanduiding van het watergevoelig openruimtegebied Goorloop in Westerlo het advies ingewonnen bij de instanties, vermeld in artikel 5.6.8, § 2, eerste lid, van de VCRO.
- De CIW heeft een informatie- en inspraakvergadering georganiseerd in de vorm van een infomarkt in het gemeentehuis van Brasschaat (16 januari 2024), het stadhuis van Geel (17 januari 2024), het Europeiongebouw te Turnhout (23 januari 2024), het stadhuis van Lier (25 januari 2024) en in de openbare bibliotheek van Duffel (26 januari 2024).
- Tijdens het openbaar onderzoek werd advies ontvangen van de gemeente Westerlo, de gecoro van de gemeente Westerlo, de provincie Antwerpen en de dienst Integraal Waterbeleid van de provincie Antwerpen. Daarnaast werden 9 bezwaren en opmerkingen ontvangen.
- Het Team Omgevingseffecten van het Vlaams Departement Omgeving heeft het plan-MER goedgekeurd op 21 mei 2024.
- De CIW heeft via schriftelijke procedure kennis genomen van de bezwarenverwerking, rekening houdend met het goedgekeurde plan-MER, en formuleerde op 24 mei 2024 een voorstel tot definitieve aanduiding op basis van de criteria, vermeld in artikel 5.6.8, § 1, tweede lid, van de VCRO.
- Het advies 76.760/16 van de Raad van State, gegeven op 5 juli 2024, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

Motivering

Dit besluit is gebaseerd op de volgende motieven:

- Het gebied 'Goorloop' maakt deel uit van het Netebekken en ligt in de nabijheid van de Goorloop.
- Het gebied met een oppervlakte van 4,3 ha betreft met name achtertuinen en onbebouwde woonpercelen. De zone ten zuiden van de Goorloop binnen het gebied is ingevuld door bos en weiland of akkers.

- Het gebied is volgens het gewestplan Herentals-Mol gelegen in een bestemming die bebouwing mogelijk maakt, met name woonuitbreidingsgebied en woongebied.
- Gelet op de overstromingsproblematiek van de Goorloop is vanuit het watersysteem een verdere ontwikkeling van het woonuitbreidingsgebied in de omgeving van de Goorloop niet aangewezen en is een nieuwe functionele invulling noodzakelijk. Het gebied werd op 12 november 2014 door de Algemene Bekkenvergadering Netebekken als signaalgebied aangeduid omwille van de overstromingsproblematiek.
- De Vlaamse Regering keurde op 31 maart 2017 het ontwikkelingsperspectief goed voor het signaalgebied 'Goorloop' om het waterbergend vermogen van het gebied te kunnen behouden.
- Vanuit de Goorloop die het gebied doorsnijdt kent het gebied quasi volledig een middelgrote of kleine kans op fluviale overstromingen. Het pluviale model toont voor een groot deel van het gebied een middelgrote kans op pluviale overstromingen aangevuld met zones met kleine kans op overstromingen.
- Vrijwaring van het gebied voor verdere bebouwing is aangewezen en ondersteunt de uitvoering van acties uit het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 ter realisatie van bijkomende waterberging.
- Er bestaat een conflict tussen de verdere realisatie van de bestemming en de belangen van het watersysteem.
- Voor het gebied en de omgeving is er geen ruimtelijk uitvoeringsplan in opmaak noch voorzien op korte termijn. Om het gebied voor verdere bebouwing te vrijwaren, is een aanduiding als watergevoelig openruimtegebied in uitvoering van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening aangewezen.
- Het grafisch plan met de aanduiding van het gebied dat met dit besluit definitief wordt aangeduid als watergevoelig openruimtegebied is opgenomen als bijlage I bij dit besluit. De toelichting en motivering is opgenomen in de toelichtingsfiche die opgenomen is als bijlage II bij dit besluit.
- De aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden vrijwaart overstromingsgebieden en ondersteunt hiermee de doelstelling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen om het fysisch systeem structurerend te maken.
- De aanduiding als watergevoelig openruimtegebied is in overeenstemming met het ruimtelijk principe in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen om het fysisch systeem te beschouwen als ruimtelijk structurerend. Ruimtelijk structurerend betekent dat de huidige, intrinsieke kenmerken van het bestaand fysisch systeem het richtinggevend kader zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling van de structuurbepalende functies natuur, bos, landbouw en wonen en werken. De omgeving van Goorloop, onderdeel van het Netebekken wordt door de aanduiding als watergevoelig openruimtegebied gevrijwaard van bebouwing en kan verder ontwikkelen op basis van de fysische karakteristieken als waterrijk gebied.
- Het planvoornemen is onderworpen aan een milieubeoordeling. Er worden geen significante negatieve effecten op de leefomgeving verwacht. In het plan-MER worden geen milderende maatregelen noodzakelijk geacht.

- Binnen het gebied komt geen onroerend erfgoed voor. Uit de milieubeoordeling blijkt dat er geen significante effecten te verwachten zijn voor het aspect landschap, onroerend erfgoed en archeologie.
- Rekening houdend met de kenmerken van het plan, de omgeving en de uitgevoerde analyse kan geoordeeld worden dat het plan geen risico inhoudt op het veroorzaken van significant negatieve effecten op de aanwezige Habitat- en Vogelrichtlijngebieden of Bijlage III soorten van het Natuurdecreet. Voor de voorliggende aanduiding moet geen passende beoordeling worden opgemaakt. Een verscherpte natuurtoets is niet vereist.
- Er bevinden zich geen bestaande Seveso-inrichtingen in of nabij het gebied. De inplanting van nieuwe Seveso-inrichtingen is volgens de voorziene stedenbouwkundige voorschriften uitgesloten. Het opstellen van een RVR is niet vereist. Die beoordeling blijkt uit de RVR-toets van 23 mei 2023.
- De Vlaamse Regering neemt akte van de opmerking van de provincie Antwerpen dat de Industrieweg op het Bovenlokaal Functioneel Fietsrouten netwerk ligt en de aanwezige fietspadinfrastructuur niet conform het vademecum voor fietsvoorzieningen is. De realisatie van de ambitie om de fietspadinfrastructuur conform de richtlijnen van dit vademecum te maken zal vermoedelijk aanleiding geven tot grondinnames van de aangelanden.
- De Vlaamse Regering neemt akte van de opmerking van de gecoro van de gemeente Westerlo dat het plan enerzijds nodig is om ervoor te zorgen dat het water kan geborgen worden binnen de afgebakende zone en anderzijds om bijkomende problemen buiten de afgebakende zone te vermijden op het moment dat het watergevoelig openruimtegebied zou worden ontwikkeld.
- De Vlaamse Regering neemt akte van de opmerking van Aquafin over de aanwezige infrastructuur.
- In de hiernavolgende paragrafen wordt ingegaan op de bezwaren, opmerkingen en adviezen die werden ingediend tijdens het openbaar onderzoek. De bezwaren, opmerkingen en adviezen zijn ten behoeve van de leesbaarheid omkaderd en genummerd en worden gezamenlijk behandeld voor zover ze een gelijkaardige en gelijklopende inhoud hebben of over hetzelfde onderwerp gaan. Aanpassingen die worden doorgevoerd op basis van de bezwaren, opmerkingen en adviezen worden specifiek vermeld bij de bespreking van de gegroepeerde bezwaren, opmerkingen en adviezen. Hieronder wordt eerst ingegaan op de bezwaren, opmerkingen of adviezen die aanleiding geven tot aanpassingen aan de verordenende delen van het plan: het grafisch plan. Daarna wordt per onderwerp ingegaan op bezwaren, opmerkingen en adviezen die wel of niet aanleiding geven tot aanpassingen aan de niet verordenende delen van het plan.

Bezwaren, opmerkingen en adviezen die leiden tot aanpassingen van het grafisch plan

1. De gemeente Westerlo stelt vast dat de contour van het watergevoelig openruimtegebied werd uitgebreid ten opzichte van de contour die in 2018 werd afgebakend, wat betekent dat nog meer eigenaars zullen getroffen worden door de aanduiding van hun eigendom als watergevoelig openruimtegebied. Er werd een perceel gelegen in woonuitbreidingsgebieden

toegevoegd aan de contour en twee percelen gelegen in woonuitbreidingsgebieden die in 2018 slechts deels getroffen werden, liggen in de nu voorgestelde aanduiding volledig binnen de contour, ondanks het feit dat de toegevoegde perceeldelen volgens de meest actuele watertoetskaarten slechts een kleine kans op overstromingen kennen, ook wanneer rekening gehouden wordt met klimaatverandering.

2. In twee bezwaren wordt aangesloten bij de opmerking van de gemeente Westerlo, met in één bezwaar een expliciete verwijzing naar percelen 1039W, 1039X, 1032B die in 2018 slechts deels getroffen werden door signaalgebied.

3. In een bezwaar geven de bezwaarindieners aan dat perceel 1028/2M nog nooit werd getroffen door watergevoeligheid, zelfs niet in uitzonderlijk natte winters zoals dit jaar. Deze vaststelling wordt bevestigd op de watertoetskaarten, waarop het perceel niet is ingekleurd.

De Vlaamse Regering beantwoordt het advies en de bezwaren door te duiden dat de aanduiding van de watergevoelige openruimtegebieden die momenteel voorliggen een doorvertaling van de initieel aangeduide signaalgebieden is, op basis van de meest recente watertoetskaarten. De contour van het watergevoelig openruimtegebied werd bijgesteld ten opzichte van de ontwerp-afbakening op basis van de meest actuele overstromingskansen door enkele onbebouwde overstromingsgevoelige percelen die een kleine tot grote kans op overstromingsgevaar (fluviaal en/of pluviaal) kennen aan de afbakening toe te voegen.

Conform artikel 5.6.8. §1 VCRO kan de Vlaamse Regering gebieden waar een conflict bestaat tussen de verdere realisatie van de bestemming en de belangen van het watersysteem, aanduiden als watergevoelig openruimtegebied. De Vlaamse Regering maakt bij de beslissing tot aanduiding een afweging tussen een toekomstige ontwikkeling van gebieden, rekening houdende met de wetgeving omtrent de watertoets, en het vrijwaren van gebieden om waterschade en verminderde woonkwaliteit te voorkomen. Hierbij maakt ze gebruik van de meest recente overstromingsgevaarkaarten, die niet alleen een inschatting maken van de huidige risico's maar waar beschikbaar ook van de toekomstige risico's. Bij de aanduiding wordt getracht clusters te selecteren (op basis van perceelgrenzen of bestemmingsplannen) om zo ruimtelijk onwenselijke situaties te voorkomen voor geïsoleerde percelen.

Percelen 1028/3C en 1028/3B en de achtergelegen delen ('tuinzone') van percelen 1028/2M, 1032D, 1032E, 1036L, 1037P, 1038A5, 1038B5, 1038C5, 1038D5, 1038G4, 1038H4, 1038X4, 1038Y4 en 1038Z4 kennen volgens de kaarten quasi geen risico op overstroming of hebben een klein risico op overstroming op een klein deel van het perceel opgenomen in de ontwerpafbakening. Op basis hiervan kunnen deze percelen (deels) uit het watergevoelig openruimtegebied gesloten worden.

Op basis van dit advies en deze bezwaren wordt het grafisch plan aangepast door de uitsluiting van percelen 1028/3C en 1028/3B en de achterliggende delen van percelen 1028/2M, 1032D, 1032E, 1036L, 1037P, 1038A5, 1038B5, 1038C5, 1038D5, 1038G4, 1038H4, 1038X4, 1038Y4 en 1038Z4 uit de contour van het watergevoelig openruimtegebied.

Bezwaren, opmerkingen en adviezen die leiden tot aanpassingen van de niet verordende delen van het plan: toelichtingsfiche en plan-MER

4. De provincie Antwerpen vraagt om te verduidelijken in hoeverre windturbines alsnog mogelijk zijn in watergevoelige openruimtegebieden die vandaag bedrijventerrein zijn of als openbaar nut worden aanschouwd, rekening houdende met technische vereisten van windontwikkeling. Betekent 'bouwvrij' enkel bovengronds of ook ondergronds.

De Vlaamse Regering beantwoordt dit advies door te duiden dat de bouw van infrastructuur niet is opgenomen in het stedenbouwkundig voorschrift 5.6.8 uit de VCRO, behalve in functie van openbare wegen en nutsleidingen.

In overeenstemming met dit advies wordt het milieuonderzoek aangepast in categorie mens.

5. De gemeente Westerlo is van oordeel dat er verder onderzocht moet worden waarom er binnen het afgebakende watergevoelig openruimtegebied 'Goorloop' geen sprake meer is van een fluviaal overstromingsrisico onder klimaatverandering. De vraag wordt gesteld of er een fout in de watertoetskaarten is geslopen, of het inderdaad zo is dat de kans op fluviale overstromingen vanuit de Goorloop zodanig vermindert dat er volgens de overstromingskaarten geen sprake meer is van een fluviaal overstromingsrisico onder klimaatverandering. Het feit dat er hier geen aandacht aan besteed wordt in de motivering van de afbakening dient in elk geval beoordeeld te worden als een onzorgvuldigheid bij het afbakenen van het watergevoelig openruimtegebied.

6. In twee bezwaren wordt aangesloten bij de opmerking van de gemeente Westerlo.

De Vlaamse Regering beantwoordt dit advies en de bezwaren door te duiden dat het ontbreken van een fluviaal model onder klimaatverandering geen reden is om een bepaald gebied uit te sluiten. Het is niet gemodelleerd wat de impact zal zijn op de toekomst, maar er kan algemeen aangenomen worden dat dit tenminste hetzelfde en vermoedelijk groter zal zijn dan de huidige toestand rond overstromingsgevoeligheid. Dit zal in de nota aangevuld worden dat er wel een overstromingsrisico is, maar dat er voor de Goorloop geen klimaatmodel beschikbaar is om de exacte risico's te kennen.

Op basis van dit advies en de bezwaren wordt de toelichtingsfiche aangevuld met informatie over de (klimaat)modellen en hun beschikbaarheid.

Bezwaren, opmerkingen en adviezen die niet leiden tot aanpassingen van het plan

7. De provincie Antwerpen vraagt om garanties te bieden waarbij de economische ruimte in watergevoelig openruimtegebied mee in rekening gebracht kan worden als compensatie bij het omzetten van open ruimte naar bedrijvigheid op goed gelegen locaties.

De Vlaamse Regering beantwoordt dit advies door te duiden dat de aanduiding van de watergevoelige openruimtegebieden vertrekt van de beleidsdoelstelling om deze gebieden te vrijwaren van verdere bebouwing. De vraag of er bijkomende nood is aan ruimte voor bedrijvigheid zal gebeuren in de geëigende planningsprocessen.

Dit advies leidt niet tot een aanpassing van het plan.

8. De provincie Antwerpen vraagt om te verduidelijken of én in welke mate de aanduiding van een watergevoelig openruimtegebied ingrijpt op het proces en de aanleg van een fietssnelweg/fietsostrade. Het is niet duidelijk in welke mate de aanduiding als watergevoelig openruimtegebied een beperking geeft of bijkomend onderzoek vergt. Een vlotte realiseerbaarheid van de fietsostrades is voor de deputatie een uiterst belangrijke randvoorwaarde.

De Vlaamse Regering beantwoordt dit advies door te duiden dat de aanleg van openbare wegen is voorzien in de voorschriften, voor zover de ruimtelijk-ecologische draagkracht en de waterbeheersfunctie van het gebied niet worden overschreden. Ook de afwijkingsbepalingen van art. 4.4.7 uit de VCRO blijven van toepassing.

Dit advies leidt niet tot een aanpassing van het plan.

9. Boerenbond Antwerpen vraagt om het watergevoelig openruimtegebied niet in de categorie 'overig groen' te plaatsen en de doelstelling om bosuitbreiding te realiseren binnen het watergevoelig openruimtegebied uit de besluiten te halen, zodat alle voorgenoemde functies daadwerkelijk toegelaten blijven op de lange termijn binnen het watergevoelig openruimtegebied en er geen sluimerende evolutie naar groene bestemmingen doorgevoerd wordt.

De Vlaamse Regering beantwoordt dit bezwaar door te verwijzen naar de bepalingen inzake watergevoelige openruimtegebieden in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, artikel 5.6.8, waarbij de toegelaten functies en handelingen zijn opgesomd. Met betrekking tot de opname in de categorie 'overig groen' wordt verwezen naar de bepalingen in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, artikel 2.2.6, §2, 3de lid.

De Vlaamse Regering beantwoordt dit bezwaar door te verduidelijken dat binnen 'watergevoelig openruimtegebied' zowel bosbouw als landbouw nevensgeschikte functies zijn, naast andere openruimte functies. De voorschriften maken het blijvend agrarisch gebruik van het perceel mogelijk en leggen geen bijkomende beperkingen op. Een latere verfijning van de voorschriften via een ruimtelijk uitvoeringsplan is steeds mogelijk, waarbij de plannende overheid in deze kan opteren om het agrarisch gebruik te bestendigen door herbestemming naar bv. bouwvrij agrarisch gebied.

Dit bezwaar leidt niet tot een aanpassing van het plan.

10. De gemeente Westerlo brengt ongunstig advies uit en wenst er bij de Vlaamse Regering en bij de CIW nogmaals op aan te dringen om te zoeken naar een oplossing op maat zodoende zo veel mogelijk gronden in woongebieden en in woonuitbreidingsgebieden te vrijwaren van een aanduiding als watergevoelig openruimtegebied. Mogelijk kan er een oplossing worden gevonden in het vergroten van het waterbergend vermogen binnen een deel van de contour van het watergevoelig openruimtegebied om zo het overstromingsrisico te verplaatsen van de momenteel bebouwbare eigendommen naar enkel de achterliggende gronden die niet ontsloten zijn.

11. De gecoro van gemeente Westerlo acht het wenselijk te onderzoeken of er binnen de afbakening van het watergevoelig openruimtegebied nog bijkomend water kan worden geborgen in functie van de omliggende gebieden.

12. In een bezwaar wordt het beheer van de Goorloop als wanbeleid benoemd aangezien bewoners zelf maatregelen moeten treffen om geen water in de woning te krijgen. De ondergrond laat onvoldoende het water door en de Goorloop functioneert onvoldoende wegens slecht onderhoud. Indiener stelt dat Vlaanderen beter (financieel) inzet op het onderhoud van de waterloop. Er kan veel gebied worden gevrijwaard, mits waterlopen op een correcte manier te onderhouden.

De Vlaamse Regering beantwoordt deze adviezen en bezwaar door te duiden dat de aanduiding van de watergevoelige openruimtegebieden die momenteel voorliggen een doorvertaling is van de initieel aangeduide signaalgebieden op basis van de meest recente watertoetskaarten. Het voorkomen van verdere ontwikkeling van watergevoelige gebieden is evenzeer belangrijk om de reeds bebouwde delen van Westerlo te vrijwaren van wateroverlast. Het is niet wenselijk om bijkomende bebouwing in overstromingsgevoelig gebied te gaan realiseren en de wateroverlast te verplaatsen naar aangrenzende percelen.

Aan de aanduiding als watergevoelig openruimtegebied zijn geen inrichtingswerken of andere projecten ver en. Enkel de planologische bestemming wordt gewijzigd. Het staat de gemeente vrij bijkomende planinitiatieven te nemen. De aanduiding van het watergevoelig openruimtegebied dient te worden gezien als een maatregel die onderdeel uitmaakt van een uitgebreide set van maatregelen om de gemodelleerde waterproblematiek te remediëren.

Deze adviezen en bezwaar leiden niet tot een aanpassing van het plan.

13. De gemeente Westerlo stelt vast dat ondanks herhaaldelijk aandringen de effecten van een aantal mogelijke maatregelen op het watersysteem (om de impact op het gebruiksgenot van de eigenaars te minderen) niet verder werden onderzocht, en dat dit slechts beperkt wordt vermeld in het proces en bijhorende documenten. De gemeente betreurt dit en wijst erop dat de gemeente Westerlo in feite geen inspraak gehad heeft met betrekking tot de afbakening van het watergevoelig openruimtegebied.

14. In twee bezwaren wordt deze opmerking van de gemeente Westerlo overgenomen.

De Vlaamse Regering beantwoordt deze opmerking door te duiden dat in de startbeslissing voor het signaalgebied de uitvoering ervan werd toegewezen aan de gemeente Westerlo door het opmaken van een ruimtelijk uitvoeringsplan. Bij het uitblijven van een herbestemming heeft de Vlaamse Regering het initiatief opgenomen. De aanduiding van de watergevoelige openruimtegebieden vertrekt van de beleidsdoelstelling om de overstromingsgevoelige gebieden te vrijwaren van verdere bebouwing.

Dit advies en de bezwaren leiden niet tot een aanpassing van het plan.

15. In een bezwaar wordt informatie gegeven over de voorgeschiedenis van het (onvergund) inbuizen van de Goorloop door de gemeente Westerlo na problemen door rioleringswerken in de omgeving en de impact op de waterhuishouding in het gebied na het overbouwen door een lokaal bedrijf in de industriezone. Als gevolg van deze ingrepen werd de Goorloop door Watering "De Goren" verbreed vanaf Hulshout tot aan de monding in de Nete in Itegem. De gemeente Westerlo 'onteigende' tevens gronden langsheen de weg Straatje, maar er werden geen werken gestart op basis van deze gratis grondafstanden. Bezwaarschrijvers begrijpen niet waarom percelen 1039W, 1039X en 1032B in het watergevoelig openruimtegebied zouden worden opgenomen, en stellen voor om de Goorloop terug open te leggen en om de gronden van de gemeente Westerlo aan te wenden voor de verdere oplossingen.

16. In een bezwaar wordt gesteld dat het toestaan van eerdere ophogingen van percelen in de omgeving en de foute inbuizing van de Goorloop (gebruik van buizen met te kleine diameter) met een gebrekkig onderhouden gracht getuigen van ondoordacht beleid en de oorzaken van het probleem van de wateroverlast.

17. In een bezwaar wordt gewezen op de inbuizing van de Goorloop door de gemeente, waardoor bezwaarschrijvers geen kans op overstroming van het gebied meer mogelijk achten, cfr. de natte winter 2023-2024 waarbij er geen noemenswaardige overstroming was op de percelen. Ze vragen de betrokken Vlaamse overheden de situatie ter plaatse te onderzoeken en de noodzakelijkheid van de aanduiding van het gebied als watergevoelig openruimtegebied te evalueren.

18. In een bezwaar wordt de huidige aanduiding van het watergevoelig openruimtegebied als beloning gezien van fouten met te veel verharding uit het verleden.

De Vlaamse Regering beantwoordt deze bezwaren door te duiden dat ze conform artikel 5.6.8. §1 VCRO gebieden waar een conflict bestaat tussen de verdere realisatie van de bestemming en de belangen van het watersysteem kan aanduiden als watergevoelig openruimtegebied. De Vlaamse Regering maakt bij de beslissing tot aanduiding een afweging tussen een toekomstige ontwikkeling van gebieden, rekening houdende met de wetgeving omtrent de watertoets, en het vrijwaren van gebieden om waterschade en verminderde woonkwaliteit te voorkomen. De aanduiding van het watergevoelig openruimtegebied dient te worden gezien als een maatregel die onderdeel uitmaakt van een uitgebreide set van maatregelen om de gemodelleerde

waterproblematiek te remediëren. Het verlies aan bouwmogelijkheden wordt gecompenseerd via de planschaderegeling.

Ontwikkelingen in de omgeving uit het verleden kunnen mogelijk inderdaad bijdragen aan de waterproblematiek vandaag. De aanduiding van de watergevoelige openruimtegebieden vertrekt van de beleidsdoelstelling om de overstromingsgevoelige gebieden te vrijwaren van verdere bebouwing om de problemen niet verder te vergroten en te verplaatsen. De watertoetskaarten (pluviaal en fluviaal) die de basis vormen van de aanduiding van watergevoelig openruimtegebied, houden rekening met de bestaande situatie van het watersysteem, zo ook de aanwezigheid van een overwelfde Goorloop. De grootste risico's in het gebied liggen bij pluviale overstromingen, met name zeer hevige neerslag. De winter 2023-2024 was gekenmerkt door langdurige neerslag die eerder fluviale overstromingen zou kunnen veroorzaken.

Deze bezwaren leiden niet tot een aanpassing van het plan.

19. De gemeente Westerlo is van oordeel dat de watertoetskaarten die door de Vlaamse Regering gehanteerd werden in functie van het afbakenen van het watergevoelig openruimtegebied mogelijk geen correct beeld geven van de situatie ter plaatse. Zo zijn de effecten op het watersysteem ten gevolge van een aantal recent vergunde en uitgevoerde maatregelen in de omgeving vermoedelijk nog niet gemodelleerd in de watertoetskaarten die in werking getreden zijn op 1 januari 2023 en die gehanteerd werden in functie van het afbakenen van het watergevoelig openruimtegebied 'Goorloop'.

20. In 2 bezwaren wordt deze opmerking van de gemeente Westerlo overgenomen.

21. De gemeente Westerlo vindt het onaanvaardbaar dat de afbakening van het watergevoelig openruimtegebied momenteel enkel gebeurd is op basis van theoretische en statistisch gemodelleerde kaarten, waarvan de accuraatheid voor wat betreft bepaalde aspecten in vraag kan gesteld worden, zonder dat er een hydraulisch onderzoek of een gerichte studie gebeurd is met betrekking tot de waterhuishouding ter plaatse en zonder dat de effecten op het watersysteem van recentelijke ingrepen en maatregelen in de nabije omgeving onderzocht werden.

22. In 2 bezwaren wordt dit advies van de gemeente Westerlo overgenomen.

De Vlaamse Regering beantwoordt deze adviezen en bezwaren door te duiden dat ze een grondige evaluatie heeft gedaan van de overstromingsgevoeligheid en de mogelijke impact ten gevolge van toekomstige ontwikkelingen. De watertoetskaarten (pluviaal en fluviaal) die de basis vormen van de aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden houden rekening met de bestaande situatie van het watersysteem. Mogelijk zijn nog niet alle maatregelen in de modellen verwerkt. De actuele toestand van de percelen werd mee opgenomen in de pluviale en fluviale overstromingsgevoelige gebieden, binnen deze modellen wordt er rekening gehouden met de actuele toestand zoals de hoogteligging en de fysiologie. De genomen maatregelen waarvan sprake zijn vooral belangrijk om de reeds bebouwde delen van Westerlo te vrijwaren van wateroverlast, het is daarnaast niet wenselijk om bijkomende bebouwing in overstromingsgevoelig gebied te gaan realiseren.

Deze adviezen en bezwaren leiden niet tot een aanpassing van het plan.

23. In een bezwaar wordt gesteld dat de visie rond het watergevoelig openruimtegebied ongegrond is door het gebrek aan bodemonderzoeken met metingen en het ontbreken van wateroverlast op basis van waarnemingen.

24. In een bezwaar wordt gesteld dat het onrechtvaardig is dat beleidsmakers en overheid macht hebben over eigendommen en zonder gegronde visie een wijziging kunnen doorvoeren. Hiervoor wordt verwezen naar een niet nader bepaald ruimtelijk uitvoeringsplan in Herselt.

De Vlaamse Regering betreurt deze opmerkingen en maakt zich sterk dat ze bij de aanduiding van de watergevoelige openruimtegebieden vertrekt vanuit een gedegen visie rond een beter omgevingsbeleid in Vlaanderen. Een visie die ook vertaalt wordt in het Vlaams klimaatadaptatieplan, in de Blue Deal, Meer Bos, Vlaanderen onthardt,... De aanduiding van de watergevoelige openruimtegebieden is één van de instrumenten waarmee ze concreet haar visie in uitvoering kan en wil brengen. De aanduiding van deze gebieden is geen ad hoc beleid en kadert binnen een lang voortraject. Daarbij werd een screening gemaakt van onbebouwde percelen met een harde bestemming die een overlap hebben met het watersysteem: de signaalgebieden.

De Vlaamse Regering voerde een grondige evaluatie uit van de overstromingsgevoeligheid en de mogelijke impact ten gevolge van toekomstige ontwikkelingen. De watertoetskaarten (pluviaal en fluviaal) die de basis vormen van de aanduiding van watergevoelig openruimtegebied, houden rekening met de bestaande situatie van het watersysteem. De actuele toestand van de percelen werd mee opgenomen in de pluviale en fluviale overstromingsgevoelige gebieden, binnen deze modellen wordt er rekening gehouden met de actuele toestand zoals de hoogteligging en de fysiologie.

De uiteindelijke vertaling van die visie gebeurt via de aanduiding van watergevoelig openruimtegebied, waarbij het ontwerp in openbaar onderzoek werd gelegd en eigenaars ook aangeschreven werden. De waardevermindering wordt gecompenseerd via de planschaderegeling.

Deze bezwaren leiden niet tot een aanpassing van het plan.

25. De gemeente Westerlo stelt vast dat er voornamelijk ter hoogte van lager gelegen eigendommen sprake is van een pluviaal overstromingsrisico (volgens het digitaal hoogtemodel van het gebied). Dit strekt tot de overtuiging dat het overstromingsrisico zou kunnen verplaatst worden door het nemen van gerichte maatregelen, waardoor minstens de eigendommen die gelegen zijn in woongebieden en langsheen de weg Straatje zouden kunnen gevrijwaard blijven van een aanduiding als watergevoelig openruimtegebied. Gezien de grote impact op het gebruiksgenot van de eigenaars dient minstens geoordeeld te worden dat de afbakening door de Vlaamse Regering onvoldoende omzichtig gebeurd is, omdat er geen rekening werd gehouden met de mogelijkheid tot het verplaatsen van het overstromingsrisico zodoende minder eigenaars te treffen.

26. In 2 bezwaren wordt deze opmerking van de gemeente Westerlo overgenomen.

De Vlaamse Regering beantwoordt dit advies en de bezwaren door te duiden dat het voorkomen van verdere ontwikkeling van watergevoelige gebieden evenzeer belangrijk is om de reeds bebouwde delen van Westerlo te vrijwaren van wateroverlast. Het is niet wenselijk om bijkomende bebouwing in overstromingsgevoelig gebied te gaan realiseren. Door het verplaatsen van de wateroverlast komen andere, mogelijk reeds bebouwde gebieden in gevaar.

Dit advies en de bezwaren leiden niet tot een aanpassing van het plan.

27. In een bezwaar wordt vastgesteld dat percelen 1038F en 1038G3 integraal, tot aan de straatzijde, als watergevoelig openruimtegebied worden aangeduid, waar dit voor de overige percelen in de rij niet het geval is en slechts het achterliggende deel wordt aangeduid.

De Vlaamse Regering beantwoordt dit bezwaar door te duiden dat de aanduiding van watergevoelig openruimtegebied die momenteel voorliggen een doorvertaling is van de initieel aangeduide signaalgebieden, op basis van de meest recente watertoetskaarten. Hierbij is de focus gelegd op de onbebouwde percelen waar nog een ontwikkeling mogelijk is, de reeds bebouwde percelen kennen geen grote ontwikkelingsdruk en vallen buiten de doelstelling van het watergevoelig openruimtegebied. De bebouwde percelen in de straat kennen eveneens geen overstromingskans. De percelen 1038F en 1038G3 hebben een middelgrote kans op overstroming volgens de pluviale kaarten, wat de aanduiding verantwoord.

Deze bezwaart leidt niet tot een aanpassing van het plan.

28. De gemeente Westerlo vraagt verduidelijking over het verval van niet-vervallen verkavelingen voor de 'nog onbebouwde delen' die in het watergevoelig openruimtegebied zijn opgenomen. Ze stelt de vraag of de verkaveling enkel vervalt voor het deel opgenomen in het watergevoelig openruimtegebied of voor de alle loten. Met dit laatste kan ze niet akkoord gaan, gelet op de impact op de waarde van de percelen en het statuut als lot uit een niet-vervallen verkaveling.

29. In 2 bezwaren wordt de vraag van de gemeente Westerlo overgenomen.

De Vlaamse Regering beantwoordt deze vraag door te duiden dat het verval van de verkaveling geldt voor de perceelsdelen die binnen de afbakening van het watergevoelig openruimtegebied zijn opgenomen. Bebouwing (met een hoofdgebouw) op het lot is enkel nog mogelijk indien de bouwzone zich buiten de contour van het watergevoelig openruimtegebied bevindt. De voorschriften vervallen voor de delen die binnen de contour van het watergevoelig openruimtegebied zijn gelegen.

Dit advies en de bezwaren leiden niet tot een aanpassing van het plan.

30. De gemeente van Westerlo merkt op dat eigenaars die aanspraak willen maken op planschade mogelijk kosten zullen maken tijdens het doorlopen van de administratieve procedure, door het raadplegen van adviseurs, deskundigen, juristen. Dit brengt een bijkomende kost met zich mee, bovenop de waardevermindering naar aanleiding van de aanduiding van een eigendom als watergevoelig openruimtegebied.

31. In 2 bezwaren wordt deze opmerking van de gemeente Westerlo overgenomen.

32. De gemeente Westerlo stelt dat ze niet akkoord kan gaan met de aanduiding van het watergevoelig openruimtegebied zo lang er niet gegarandeerd kan worden dat eigenaars van de getroffen percelen op een correcte manier vergoed zullen worden. Momenteel is de exacte hoogte van de planschadevergoeding nog niet duidelijk omdat deze onder andere afhankelijk zal zijn van de beoordeling van het waardeverlies door de Landcommissies. Daarnaast is het ook niet duidelijk in welke mate het Decreet Woonreservegebieden op 7 juli 2023 (en de stolp op de woonreservegebieden) een impact zal hebben op de beoordeling van het waardeverlies voor de eigenaars van de getroffen percelen die zich in woonuitbreidingsgebieden bevinden.

33. In 2 bezwaren wordt dit advies van de gemeente Westerlo overgenomen.

34. De gemeente Westerlo acht het niet aan de orde om al watergevoelige openruimtegebieden voorlopig aan te duiden zo lang er geen volledige duidelijkheid is rond de herziene planschaderegeling en zo lang het uitvoeringsbesluit rond de nieuwe planschaderegeling nog niet goedgekeurd is. De vergoeding voor de getroffen eigenaars kent een te onzeker karakter. Het Instrumentendecreet met daarin de herziening van de planschaderegeling werd weliswaar goedgekeurd op 26 mei 2023, maar er is nog een uitvoeringsbesluit nodig om de herziene planschaderegeling operationeel te maken. Dit uitvoeringsbesluit is tot op heden nog niet goedgekeurd.

35. In 2 bezwaren wordt deze opmerking van de gemeente Westerlo overgenomen.

36. De gecoro van gemeente Westerlo acht het van belang dat de Vlaamse Overheid de aanduiding van het watergevoelig openruimtegebied op zich neemt, alsook de planschadevergoeding.

37. In een bezwaar wordt gesteld dat de betrokken eigenaars automatisch van de overheid planschade zouden moeten ontvangen en niet hiervoor zelf het initiatief moeten nemen.

38. In een bezwaar wordt de vraag gesteld of een eigenaar opnieuw registratierechten moet betalen of niet als hij nu andere bouwgrond koopt om te schenken aan zijn kinderen. De familiale bedoeling was om de percelen te schenken aan de kleinkinderen.

38. De gemeente Westerlo stelt in vraag of het aanduiden van een watergevoelig openruimtegebied, waarmee voorzien wordt in een vergoeding, niet in strijd is met het gelijkheidsbeginsel, in die zin dat de eigenaars van gronden die gelegen zullen zijn binnen een definitief aangeduid watergevoelig openruimtegebied een vergoeding zullen ontvangen naar aanleiding van het niet bebouwbaar zijn van hun eigendom terwijl dat niet zo is voor eigenaars

die eveneens te maken krijgen met het onbebouwbaar of beperkt of moeilijk bebouwbaar zijn van hun eigendom - met de nodige meerkost tot gevolg - ingevolge de nieuwe watertoetskaarten en de omzendbrief OMG/2022/1 van 16 december van minister Demir. Dit dient volgens de gemeenteraad in elk geval verder onderzocht te worden door de Vlaamse Regering.

39. In 2 bezwaren wordt deze vraag van de gemeente Westerlo overgenomen.

De Vlaamse Regering beantwoordt deze opmerkingen, adviezen en bezwaren door te duiden dat in tegenstelling tot de voormalige procedure tot planschadevergoeding, eigenaars op eigen initiatief een aanvraag tot planschade kunnen indienen volgens de procedure zoals bepaald in het uitvoeringsbesluit hierover dat op 22 maart 2024 definitief is goedgekeurd door de Vlaamse Regering en vanaf 15 april 2024 in voege is getreden. Dit besluit doet geen uitspraken over andere kosten of vergoedingen met betrekking tot aankoop of overdracht van andere eigendommen. De vergoeding beslaat wel 100% van de waardevermindering.

De overheid beschikt niet over alle informatie om automatisch een vergoeding toe te kunnen kennen. Na de definitieve aanduiding door de Vlaamse Regering heeft de eigenaar twee jaar de tijd om een aanvraag tot schadevergoeding in te dienen volgens de procedure die zal worden megedeeld via brief aan de eigenaars.

De Vlaamse Regering engageert zich ertoe de betrokken eigenaars een correcte vergoeding toe te kennen voor het waardeverschil van het eigendom dat wordt veroorzaakt door opname in het watergevoelig openruimtegebied en door de gewijzigde ontwikkelingsmogelijkheden. Hiertoe heeft de Vlaamse Regering de voormalige planschaderegeling herzien. De planschadevergoeding betreft het waardeverschil tussen de huidige bestemming en de bestemming als openruimtegebied. De planschade zal bepaald worden na definitieve aanduiding en houdt rekening met de huidige grondprijzen van gelijkaardige percelen in de omgeving. Het exacte bedrag wordt op basis van het individuele dossier bepaald, waardoor een voorafgaande bepaling niet mogelijk is.

De initiatiefnemer, in dit geval de Vlaamse Regering, staat in voor het uitbetalen van de planschade.

De Vlaamse Regering verduidelijkt dat de watergevoelige openruimtegebieden die momenteel voorliggen een doorvertaling is van de initieel aangeduide signaalgebieden, op basis van de meest recente watertoetskaarten. De aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden is in het decreet niet voorzien als eenmalig en kan aanleiding geven tot bijkomende aanduidingen.

Deze opmerkingen, adviezen en bezwaren leiden niet tot een aanpassing van het plan.

40. In een bezwaar wordt gevraagd naar een grondruil voor een evenwaardige bouwgrond binnen aanvaardbare afstand (cfr. landbouwgrondenruil). Dergelijke vergoeding is immers niet onderhevig aan inflatie.

De Vlaamse Regering beantwoordt dat deze mogelijkheid niet is voorzien binnen het besluit van de Vlaamse Regering inzake de aanduiding van de watergevoelige openruimtegebieden.

Deze opmerking leidt niet tot een aanpassing van het plan.

Juridisch kader

Dit besluit sluit aan bij de volgende regelgeving:

- Het besluit van de Vlaamse Regering van 23 september 1997 houdende de definitieve vaststelling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij het decreet van 17 december 1997 wat de bindende bepalingen betreft en op de besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003 en 17 december 2010 houdende de definitieve vaststelling van een herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij de decreten van 19 maart 2004 respectievelijk 25 februari 2011, wat de bindende bepalingen betreft.
- Het koninklijk besluit van 28 juli 1978 houdende de vaststelling van het gewestplan Herentals-Mol, en latere wijzigingen.
- De richtlijn 2000/60/EG van het Europees parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid.
- De richtlijn 2007/60/EG van het Europees parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's.

Initiatiefnemer

Dit besluit wordt voorgesteld door de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme.

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

Artikel 1. Het gebied 'Goorloop' in Westerlo wordt definitief aangeduid als watergevoelig openruimtegebied.

De normatieve delen van dit besluit zijn hierbij gevoegd als bijlage:

1. bijlage I, het grafisch plan

De niet-normatieve delen van dit besluit zijn bijgevoegd als:

1. bijlage II, de toelichtingsfiche
2. bijlage III, het plan-MER

Artikel 2. De Vlaamse minister, bevoegd voor omgeving, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 19 juli 2024

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR

Bijlage I. Verordenend grafisch plan

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2024 houdende de definitieve aanduiding van het watergevoelig openruimtegebied 'Goorloop' in Westerlo.

Brussel, 19 juli 2024

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

Bijlage II. De toelichtingsfiche

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2024 houdende de definitieve aanduiding van het watergevoelig openruimtegebied 'Goorloop' in Westerlo.

Brussel, 19 juli 2024

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

Bijlage III. Het plan-MER

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2024 houdende de definitieve aanduiding van het watergevoelig openruimtegebied 'Goorloop' in Westerlo.

Brussel, 19 juli 2024

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR